

Философия ғылымдарының докторы, профессор
АЛТАЕВ ЖАҚЫПБЕК АЛТАЙҰЛЫНЫҢ
70 жылдық мерейтойына арналған
«ӘЛ-ФАРАБИ ҚАЗАҚ ЖӘНЕ ӘЛЕМ ФИЛОСОФИЯСЫ,
МӘДЕНИЕТІ МЕН ӨРКЕНИЕТІНДЕ»
атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ

СБОРНИК
международной научно-практической конференции
«АЛЬ-ФАРАБИ В КАЗАХСКОЙ И МИРОВОЙ ФИЛОСОФИИ,
КУЛЬТУРЕ, ЦИВИЛИЗАЦИИ»
посвященной 70-летию профессора, доктора философских наук
АЛТАЕВА ЖАКИПБЕКА АЛТАЕВИЧА

MATERIALS
The International scientific and practical conference
“AL-FARABI IN THE KAZAKH AND WORLD OF PHILOSOPHY,
CULTURE, CIVILIZATION”
Devoted to the 70th anniversary of doctor of philosophy sciences,
professor ZHAKYRBEEK ALTAEV

Философия ғылымдарының докторы, профессор
АЛТАЕВ ЖАҚЫПБЕК АЛТАЙҰЛЫНЫҢ
70 жылдық мерейтойына арналған
«ӘЛ-ФАРАБИ ҚАЗАҚ ЖӘНЕ ӘЛЕМ ФИЛОСОФИЯСЫ,
МӘДЕНИЕТІ МЕН ӨРКЕНИЕТІНДЕ»
атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ

СБОРНИК
международной научно-практической конференции
«АЛЬ-ФАРАБИ В КАЗАХСКОЙ И МИРОВОЙ ФИЛОСОФИИ,
КУЛЬТУРЕ, ЦИВИЛИЗАЦИИ»
посвященной 70-летию профессора, доктора философских наук
АЛТАЕВА ЖАКИПБЕКА АЛТАЕВИЧА

MATERIALS
The International scientific and practical conference
“AL-FARABI IN THE KAZAKH AND WORLD OF PHILOSOPHY,
CULTURE, CIVILIZATION”
Devoted to the 70th anniversary of doctor of philosophy sciences,
professor ZHAKYRBEK ALTAEV

Task5. To match the phraseologies with suitable Kazakh equivalents.

- when the pupils pass the theme numerals.

Our future will still be at sixes and sevens (Біздің болашағымыз әлі де күңгірт)

To knock seven bells out of somebody (біреуді қатты ұру)

To scare seven bells out (қорқыту)

To throw seven (өлу)

Seventy eleven (Үлкен жауапкершілікті талап ететін іс) [4].

So we can conclude that phraseologies can help us to make activities contextual, practical and vivid.

References:

1. Ағылшын тілі мақал мәтелдері мен қазақ тілінің ұқсастықтары/Ағылшын тілі мектепте. 2009. – №5. – 24 б.
2. Куниин А.В. Курс фразеологии английского языка. Феникс. 2005. – 75 б.
3. Ағылшын тілі мен қазақ тілінің нумеративтік мифтері/Ағылшын тілі мектепте. 2007. – №3. – 25 б.
4. Ағылшын тіліндегі идиомалардың қазақ тіліндегі мағынасы / Шет тілдері мектепте. –2010. – №6. – 7 б.

Балабекұлы Д. (Қазақстан);

Жаримбетова Р.Н. (Қазақстан)

ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ АҚПАРАТТЫҚ КЕҢІСТІГІН ҚОРҒАУДАҒЫ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕ

Ақпараттық кеңістік дегеніміз не? Ақпараттық қауіпсіздік ұғымына қандай анықтама береміз? Еліміздің ақпараттық кеңістігі қалай қорғалған? Бұл бүгінгі күннің әлеуметтік-философиялық сауалына айналып та үлгерді. Енді осы сұрақтарға негізгі ұғымнан бастап тоқталып өтсек.

Ғалым В.Лопатин: «Мемлекеттің ақпараттық кеңістігі дегеніміз – ақпараттық құрылым мен ақпараттық ресурстың жиынтығы деп түсінуге болады. Бірегей принциптерге негіздеп және жалпы ережеге сүйене отырып, мемлекеттің, ұйымның және азаматтардың ашық ақпарат ресурстарына қолжетімділігіне қарай өзара әрекетін ақпарат қауіпсіздігімен қамтамасыз етеді. Сонымен қатар әлемдік ақпараттық кеңістікке сну және ұлттық ақпараттық еркіндікті қамти отырып, қызығушылық деңгейін мемлекет аумағында сақтап, олардың ақпараттық қажеттілігін толыққанды қанағаттандырылады [1].

Біз ақпараттық кеңістік туралы сөз қозғағанда, ақпараттық қоғам түсінігіне де тоқталғанымыз жөн. З. Бжезинский, Д. Белл, О. Тоффлердің тұжырымдамасына сәйкес ақпараттық қоғам дегеніміз постиндустриалды қоғамның бір түрі екені жалпыға мәлім. Бұл қоғамдық дамудан «кезендердің ауысуын» көріп отырған ақпараттық қоғам тұжырымдамасының апологеттері оның қалыптасуын ауыл шаруашылық, өнеркәсіп және қызмет көрсету экономикасы сияқты үш белгілі сектордан кейінгі «төртінші», яғни экономиканың ақпараттық секторының басым болуымен байланыстырады. Бұл жерде капитал мен еңбек индустриялық қоғамның негізі ретінде өз орнын ақпараттық қоғамдағы ақпарат пен білімге беруі тиіс, шын мәнінде қазіргі таңда орнын беріп те жатыр [2].

Жаһандану индивидтер өмірінің экономика, білім беру, құқық сияқты барлық салаларына ықпалын тигізгенін атап айту керек. 2000 жылдың шілдесінде Жапониядағы Окинавада әлемнің ең дамыған елдерінің «Үлкен сегіздігі» Жаһандық ақпараттық қоғам хартиясын қабылдады. Бұл Хартияда алғаш рет ақпараттық қоғамның қалыптастырылуы мен дамуы бойынша саясатты жүзеге асыруда елдердің қолданатын негізгі ережелері және мемлекеттер мен елдердің мұндай қоғамға кіруінің негізгі қағидалары белгіленді.

Ең алдымен барлық жеке тұлғаларға, фирмалар мен қауымдастықтарға, ауқымы кішілеу бизнес – БАҚ-тарға және олардың айналасындағы топтарға кәсіпкерлік қызметпен айналысуға мүмкіндік беретін ақпараттық-коммуникациялық технологиялар. БАҚ туралы айтқанда, қазақтілді БАҚ-тың қазіргі жай-күйін ерекше атап өткен жөн. Олардың проблемалары баршаға белгілі. Бірақ жапон форумында қабылданған негізгі постулаттарға/ қағидаттарға оралайық.

Айқындаушы базалық ережелер келесі:

1. Кәсіпкерлік қызметпен айналысатын барлық жеке тұлғаларға, фирмалар мен қауымдастықтарға, экономикалық және әлеуметтік мәселелерді тиімді және шығармашылықпен шешуге мүмкіндік беретін ақпараттық-коммуникациялық технологиялар.

2. Адамдарға және қоғамға өз әлеуетін жүзеге асыру үшін білім мен жаңа идеяларды, барлық мүмкіндіктерді пайдалануға жәрдемдесу.

3. Барлық адамдарда жаһандық ақпараттық қоғамның артықшылықтарын қолдану мүмкіндігі болуы тиіс.

4. Жаңа қоғам құру үдерісіне жаһандық қолжетімділік пен қатысуды қамтамасыз ету бойынша бәсекелестік пен жаңашылдықты ынталандыратын саясатты және нормативтік базаны нығайту бойынша күш-жігерді арттырып, алға жылжу.

5. Ақпарат және білім саласында халықаралық алшақтықты жою.

6. Қауіпсіз және қылмыстықтан таза киберкеңістікті құру.

Әрбір адамда ақпараттық және коммуникациялық желілерге қолжеткізу мүмкіндігі болуы тиіс [3].

Жаһандық мағынада қарастырсақ, қазіргі жағдайда мемлекет егемендігі ең алдымен өз аумағын қорғауға, экономиканы дамытуға ғана емес, сондай-ақ халықтың руханияты мен мәдениетіне қамқорлық көрсетуге тиіс екендігі анық. Бірақ бұл міндеттерді орындау жылдан жылға қиындап түсуде. Өйткені компьютерлік техниканы қолдануға негізделген заманауи ақпараттық технологиялар біздің қоғамның барлық салаларына белсенді түрде еніп барады.

Электрондық коммуникация құралдарының, оның ішінде дүниежүзілік компьютерлік Интернет желісінің дамуы жеке азаматтардың немесе қылмыстық қауымдастықтардың, сондай-ақ шетелдік мемлекеттер тарапынан да теріс істерге бару қаупін бірнеше есе арттыратындығы құпия емес. Сондықтан, жеке тұлғаның және мемлекеттің ақпараттық қауіпсіздігіне ерекше назар аудару керек.

Жаратылыс немесе табиғат-ана адамды жан-жақты, әмбебап және үйлесімді етіп жаратты. Әмбебаптық және үйлесімділік адам болмысының ажырамас бөліктері ретінде алуан түрлілік пен тәртіпті көздейді. Жаһандық әмбебаптықта, сондай-ақ трансұлттық плюрализмде орын табу үшін, бәлкім, өзінің рухани тамыры мен құндылықтарын сақтап қалудың қолайлы жағдайын жасау керек шығар. Және бұл жерде ақпараттық қоғам факторлары ерекше рөл атқарады.

Бірақ, өткен тарихтағы катаклизмдердің белгілі бір ментальды/ділдік ерекшеліктерімен қоса көпұлттылық пен көпконфессиялылық төңірегіндегі мәселелерге қарамастан, Қазақстанға да қалыптасып жатқан жаһандық кеңістікте өзіне барынша қолайлы орын табу сияқты өзекті мәселені қарастыру қажет. Қазақстан әртүрлі мемлекеттердің тек геосаяси және стратегиялық мүдделерінің ғана тоғысқан жерінде орналасқан емес. Біз сол Бжезинский немесе Маккиндердің теориялық тұжырымдарын [2, 34 б.] ұдайы ескеріп отыратын болсақ, онда көкжиекте объективті талдау мен түсінуді талап ететін бірқатар ежелден келе жатқан мәселелер пайда бола бастайды. Мысалы, жаһандану аясында индивидтердің әлеуметтік дамуын анықтау үдерістері, алғышарттарымен факторлары қандай? Ал, екіншіден, қоғамның көпұлттылық пен көп конфессиялылық жағдайында халықтардың өзара мәдени қатынастарының ерекшеліктері қандай?

Ақпараттық қоғам индустриялық және дәстүрлі қоғамнан көптеген белгілерімен және өлшемдерімен ерекшеленеді. Олардың ішінен келесіні ерекше атап өту керек:

- Қоғамда заманауи ақпараттық технологиялар қолданылады және кез келген индивидке қолжетімді;

- Кез келген қоғам мүшесі, ұжым немесе ұйым қажетті болған жағдайда еліміздің кез келген жерінде және кез келген уақытта автоматтандырылған қолжетімділік және байланыс жүйелерінің негізінде кез келген ақпаратты және білімді ала алады;

- Ұдайы үдету үстіндегі ғылыми-технологиялық, әлеуметтік және мәдени прогресті қолдау үшін қажетті көлемде ұлттық ақпараттық ресурстардың құрылуын және сақталуын қамтамасыз ететін дамыған инфрақұрылым бар;

- Әрбір адамның толық, нақты және шынайы ақпаратты тезде алу мүмкіндігі, қоғамның әрбір мүшесінің бір-бірімен, біреудің бәрімен бір сәтте байланыса алуы;

- Ақпараттық қызмет көрсету саласының кеңейуіне байланысты әлеуметтік құрылымдарда түбегейлі өзгерістер болып жатыр;

- Трансшекаралық ақпараттық-телекоммуникациялық желілерге қосылған дербес компьютерлерді жаппай қолдану, сондай-ақ қоғам мүшелерінің дербес компьютерлермен жұмыс жасауға дайындығы;

- Мемлекеттердің географиялық және геосаяси шекараларының болмауы, елдердің ұлттық заңнамаларының «қақтығысы» және «қирауы», жаңа халықаралық ақпараттық құқық пен заңнаманың қалыптасуы.

Жоғарыда аталғанды ескере отырғанның өзінде, қазақ қоғамының өз ерекшелігі бар, ол – Қазақстан халқының көпұлттылығы мен көпконфессиялылығында. Елдегі БАҚ сәйкесінше алуан түрлі. Әрине, көпұлттылық және поликонфессиялықтың табиғатында көптеген оң сәттер бар. Мысалы, түрлі мәдениеттердің өзара ықпалдастығы арқылы руханилықты байыту үдерісі туралы айтуға болады. Этностың руханилығы – бұл мәдениеттің ең маңызды құрамдас бөлігі. Республика аумағында тұратын этностар бір-бірінен тек материалдық элементтерді ғана емес, сонымен қатар рухани мәдениетін де иемдене алады. Әдетті қазақ құқығының нормаларымен регламенттелген қазақ халқының моральдық ұстанымдары ұлтаралық қатынастар жүйесінде ерекше мәртебеге ие болған деген пікір бар.

Күн өткен сайын ақпараттық кеңістік ұғымы ұлғайып келеді. Әсіресе ақпараттық қауіпсіздік мәселесі де күн тәртібінен түскен емес. Белгілі саясаттанушы Айдос Сары бұл тұрғыда: «Бүгінгі қолданыста жүрген ақпарат туралы заңнама, оның ішіндегі ақпараттық қауіпсіздік мәселесі 90 жылдардың нарығына бейімделген болатын. Сол кездің түсінігі мен жағдайына сай жасалған еді. Бірақ, ол кезде интернет кең таралмаған еді және бүгінгідей ақпараттық соғыс, текетіресе деген мәселелер жоқ болатын. Одан бергі уақыт ішінде Қазақстанның ақпарат нарығында үлкен өзгерістер болып жатыр. Қазіргі кезде ақпарат қоғамға әсер ететін үлкен күшке айналып отыр. Өйтсе де, қазіргі ақпараттық текетірестер жүріп жатқан кезеңде елімізге шетелдік ақпараттың ықпалының жүруіне көз жұма қарауға болмас. Сондықтан, қазіргі уақыт талабына сай тың идеялар мен концепциялар керек», – дейді.

Сондай-ақ, «Қазіргі көрші елдердегі саяси мәселелер ақпарат нарығында жаңа қауіп-қатерді туындатып отыр. Себебі, бүгінгі Ресейдің ресми телеарналары жүргізіп отырған саясат біздің ұлттық мүддемізге қайшы келуде. Мәселен, қазақ мемлекетін жокқа шығаруы т.б. Мұндай ақпараттық шабуылдан қалай қорғануымыз керек деген сұрақ туындауы заңдылық. Өкінішке орай, біздің ақпаратқа жауапты ішкі құрылымдар жауып тастау, тыйым салу секілді әрекеттерден ары аса алмай отыр», – деп өзекті мәселені алға тартады.

Тағы бір мысал келтірейік. Биылғы жылдың 9 ақпанында ҚР Ақпарат және коммуникациялар министрлігі бейтаныс қоңырау шалушының аты-жөнін анықтап беретін Get Contact мобильдік қосымшасын Қазақстан аумағында пайдалануға шектеу қойды. Сараптама жүргізу барысында қосымшаның «Дербес деректер және оларды қорғау туралы» заңнамаға қайшы тұстары анықталды.

Аталған қосымша бейтаныс қоңырау шалушының аты-жөнін көрсетумен қатар, кез келген нөмірдің басқа абоненттерде қалай сақталғанын да білуге мүмкіндік береді. Көптеген қолданушылар бұл қосымша адамдардың жеке басына қатысты мәліметтерді жариялап, құпиялылығын бұзады деген пікірде. Мәселен, Арменияның Жеке деректерді қорғау агенттігі азаматтарды қосымшаны жүктемеуге шақырған. Себебі, қосымшаны жүктеп алушылар өз тізімін қолдануға рұқсат береді, осылайша телефон нөмірлерінің базасы ұлғайып, қатысушылар саны көбейеді. Таяу уақытта Get Contact қосымшасына Әзербайжан елінде де тыйым салынған болатын. Қосымшадағы деректер ерлі-зайыптылардың көңілдерін немесе өткен өмірдегі іс-әрекеттерін әшкерелеп, ажырасу фактілерінің көбеюіне себеп болған. Getcontact қосымшасын ұлыбританиялық мамандар әзірлеген. Оны әлем бойынша 5 миллионға жуық қолданушы жүктеп үлгерген. Бірақ арада бір ай да өтер-өтпестен соң, аталмыш қосымша қайтадан іске қосылды. Ақпараттық қауіпсіздікті жақсарту тек мемлекет емес, жеке адамдардың да белсенді болуы, келтірілген мысалдарға кең түрде ойланып, толғам жасауды қажет етсе керек-ті [4].

Бүгінгі таңда ақпараттық қауіпсіздік мәселесі күн тәртібіне шығып отыр. Мемлекеттің кіндік ұлты бола отырып, ақпараттық кеңістіктігімізді өз қолымызға алып, стек-жеңін жиып, ұлт пен елдік мүдде үшін қызмет етуді міндеттейтін уақыт жетті. Оның үстіне, ақпараттық саланы бос ұстамау керектігін көрші елдердегі саяси ахуал да дәлелдей түсті. Қараша айында Алматыда өткен медиақұрылтайдың бүгіндей ақпараттық қауіпсіздікке арналуы жақсы бастама екенін айтып өту керек.

Ақпараттық қауіпсіздік мәселесі туралы айтқанда, мынадай екі мәселе алға шығады. Біріншіден, ақпараттық кеңістіктің техникалық тұрғыдан қорғалуы, екіншісі психо-физикалық ақпарат қорғанысы деп аталады. XX ғасырдың екінші жартысынан бастап әлемде ақпарат майданы күшейе түсті және үздіксіз жүріп жатыр. Бұл термин өте күрделі құбылыстардың жиынтығын бейнелейді. Біріншіден, ақпарат мемлекеттің идеологиялық негіздерін үйрету, қоғамның дүниетанымына әсер ету арқылы мемлекеттің саяси бағытына төңкеріс жасау. Мемлекеттің ақпарат арқылы әсер етуі астыртын майдан түріне жатады. Сондықтан, ақпараттық қауіпсіздікті қорғау әр мемлекет үшін өте қиын. Ақпараттық қауіпсіздік мемлекет тарапынан өте жоғары интеллектуалды қабілетті талап етеді. Өкінішке орай, біздің билік осы деңгейден көріне алмай отыр. Ол экономикалық, әлеуметтік мәселелерге қарағанда, ақпараттық қауіпсіздік мәселесін әлсіретіп алды.

Бізге шеттен келіп жатқан ақпараттың мазмұнына ешкім мән бермейді, сараптамалар жоқ. Дамыған мемлекеттер әр уақытта мұны өзінің қадағалауында ұстап отырады. Қауіп төнуі мүмкін жайттардың бәрін алдын алып, көптеген зерттеу институттары осы бағытта жұмыс жасайды. Қазақстан бүгінге дейін өзінің әлеуметтік, рухани, мәдени келбетін қаншама анықтап алған десек те, бұл мәселелерде кемшіліктер жоқ емес. Бар. Біздің қазір ақпараттық қауіпсіздік мәселесін көтеріп отыруымыз себебі де содан. Өйткені, біз өзге елдің ақпараттық ағынының әсерінде қалып жатырмыз. Ал, қоғамды былай қойғанда, мемлекеттік қауіпсіздікті қамтамасыз ететін құрылымдардың өздері бұл мәселеде едәуір кемшілікке жол беріп отыр [5].

Мәселен, журналист Есенгүл Кәпқызы: «Ақпараттық қауіпсіздік туралы арнайы білім беруді мектептен бастау керек. Қазір мектептердің өздерінде екі түрлі ақпарат таралып, екі түрлі идеология жүргізіледі. Ақпараттық кеңістігіміздегі қауіптің бәрі осыдан басталады. Мектепте орыс тілінде тәрбие алып, орыс идеясымен сусындаған адам ешуақытта Қазақстанның патриоты бола алмайды.

Кейбір әлеуметтік зерттеулерге сүйенсек, ел жастарының 70 пайызға жуығы Қазақстанға қауіп төнгенде қару алып күреспейді. Бұл өте қауіпті жағдай.

Еліміздегі стратегиялық объектілер: энергетика, әуе күштері, байланыс және БАҚ т.б. мемлекеттің өз қолында болуы керек. Біздегі заңға сәйкес, масс-медиа акциясының 20 пайызын ғана шетелдіктер сатып ала алады. Одан ары қарай сатылмауы керек екен. Бірақ, «СТС» компаниясы «31-арнаны» сатып алған соң, телеарнаның бүкіл ақпараттық саясаты орыс мүддесіне сай жүргізіліп кетті. Және «31-арнасындағы» мамандар сол акционерлері тарапынан нұсқаудан шыға алмайды. Кезінде «31-арнада» қандай жақсы хабарлар: «Дода», «Еркінсөз» т.б. қызықты болатын. Сонымен бірге, қазіргі телеарналарда бірде-бір сауатты ток-шоу қалмады. Бәрі арзан ойын-күлкі, әртістер, ал, нақты сараптама жасайтын бағдарламалар жоқ. Бұл менің ойымша, үлкен кемшілік. Оны біреулер өз мүддесіне пайдаланып кетуі бек мүмкін. Біз елдегі телеарналардың ақпараттық сараптамалық хабарлардың үлес-салмағын анықтау үшін мониторинг жүргіздік. Сонда 90 жылдары және 2000 жылдары сараптамалық хабарлардың үлесі 50-60 пайыз болған. Ал, қазір керісінше, көңіл көтеруші бағдарламалардың үлесі 90 пайыз, ал, саяси сараптамалық хабарлар 10 пайызға дейін түсіп кеткен. Бұл нені аңғартады? Біз сыни пікір айта алатын, ой түйетін жастарды емес, кез-келген жағдайға жеңіл көзқараспен қарайтын, екі ән айтқан адамды жұлдыз санап, табынатын күйге жеткізеді. Жастар өзіндік пікірі бар саясаткерлер мен басқа да қоғамдық қайраткерлерді білмей өсуі мүмкін [6].

Біз тарихи жадымызды күшейтпей – ақпараттық қауіпсіздікті сақтай алмаймыз. Біріншіден, біздің ұрпаққа өзіміздің қандай мемлекет болғанымыз туралы санасына сіңіру қажет. Біз қазақтың тарихына, жүріп өткен жолына тәуелсіздік тұрғысынан тарихи баға бермей жатып, ақпараттық қауіпсіздік туралы айту бекер секілді.

Елдегі ақпараттық кеңістікті, ақпараттық қауіпсіздікті мәселе ретінде көтеруі бір конференция материалының жүгі емес. Ол терең зерттеулерді қажет ететін әлеуметтік-философиялық сауал. Сондықтан бұл тақырып бойынша зерттеулер кең тұжырымдар мен талдамаларды қажет етеді.

Әдебиеттер:

1. Теоретико-методологические аспекты формирования социальной политики города // Человеческий капитал. 2012. – № 5 (41). – С. 60-65.
2. Тоффлер О. Смещение власти: знание, богатство и принуждение на пороге XXI века. – М.: Изд-во АН СССР, 1991.
3. Куандықов Е.Ш. СМИ в системе политических институтов: теория и практика // Астана. 2010.
4. https://www.inform.kz/kz/akparat-ministriligi-get-contact-kosymshasynyn-koldanysyna-shektau-koydy_a3147694
5. Әбдібек Ж. Ақпараттық кеңістікті қалай қорғаймыз? // Ақиқат журналы, 2014.
6. Әбдібек Ж. Ақпараттық кеңістіктің бұйдасын бос жіберу – қазақ элитасы үшін үлкен күнә // Ақиқат журналы, 2014.

Паридинова Б.Ж. (Қазақстан)

БОЛАШАҚ МҰҒАЛІМДЕРДІҢ РУХАНИ ДҮНИЕТАНЫМЫ ТҮСІНІГІ

Бүгінгі таңда рухани дүниетаным ұғымының ғылыми түсінігі бойынша мәселелер жиынтығы өзекті болып табылады. Қазіргі қоғамның рухани және материалды өміріндегі түбірлі өзгерістер мәселеге мұқият қарауымызды талап етеді. Дегенмен, рухани дүниетаным ұғымын зерттеу көптеген қиындықтар туындататындығы анық. Себебі түсініктің нақты анықтамалары мен құрылымы толықтай қалыптаспаған.

Қазақстан халқының рухани өмірі мен болашағы жоғары оқу орындарында оқып жатқан жастардың білім деңгейімен тығыз байланысты. ЖОО-ларда білім алған барлық жас мамандар білім мен ғылым, өндіріс салаларына барады. Жаңа жұмыс орнында олар оқушылар тәрбиесімен айналысады, өндіріс саласында жаңа өнімдер дүниеге әкеледі. Сондықтан білім мен тәрбиелеу қызметі қатар жүретін білім беру процесі қоғамдағы әлеуметтік-мәдени дамудың басым бағыты болып табылады. Бұл тұста болашақ мұғалімдерді тәрбиелеудің маңыздылығы жоғары. Өйткені тәрбиелеу адамның білімі, дағдысы, әрекетіне ықпал етуімен қатар, рухани дүниетанымына да әсер етеді. Адам сезімі, дене және рухани саулығы, өмір мәнін түсіну осы тәрбиенің маңызды мақсаты саналады.

Жалпы тәрбие процесі рухани дүниетанымды қалыптастыру арқылы жүреді. Әрбір болашақ мұғалім барлық оқушылардың жанында қалыптасқан рухани әлеуетімен жұмыс жасайтындығын түсінуі керек. Болашақ мұғалім аталмыш әлеуетті аша отырып, жас жеткіншектің ішкі рухы, мүмкіншіліктері, адамгершілігін ұғындыру бойынша қызмет жүргізгендігі абзал. Мұндай нәтижеге жету болашақ мұғалімдерді даярлайтын жоғары оқу орындарына байланысты.

Бүгінде ғылыми әдебиеттерде мұғалімдерге қажетті кәсіби сапалық белгілерінің болу мәселесіне ерекше назар аударылуда. Ұстаз балалар ұжымын ұйымдастыру, оқушыларды түсіну, жұмысқа шығармашылық тұрғыдан қарау, мазмұнды және анық сөйлеуді игеру, педагогикалық әдеп

Мямешева Г.Х. ИНТЕГРАЛЬНЫЙ ПОДХОД К.УИЛБЕРА В ПРЕПОДАВАНИИ ФИЛОСОФИИ.....	240
Аташ Б.М., Әлиев Ш.Ш. ОНТОЛОГИЯ КУРСЫ БОЙЫНША ЕШТЕҢЕ МӘСЕЛЕСІН СТУДЕНТТЕРГЕ ТҮСІНДІРУДІҢ ОҢТАЙЛЫ ТӘСІЛДЕРІ.....	244
Лифанова Т.Ю., Веревкин А.В. «ТРАНСГРАМОТНОСТЬ» КАК КОМПОНЕНТ СИСТЕМЫ КОМПЕТЕНЦИЙ В СИСТЕМЕ СОВРЕМЕННОГО ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ.....	246
Амантаева А.Б. ДУХОВНОЕ ЕДИНСТВО НАРОДА – ЭТО, ТАКОЙ ЖЕ ВАЖНЫЙ ФАКТОР РАЗВИТИЯ, КАК ПОЛИТИЧЕСКАЯ И ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СТАБИЛЬНОСТЬ.....	248
Аликсенова К.Н. ҚАЗАҚ РУХАНИЯТЫНЫҢ ЖАҢҒЫРУ ҮРДІСТЕРІ.....	252
Абсаттаров Г.Р. ПРАВОВАЯ СОЗНАТЕЛЬНОСТЬ – КРИТЕРИЯ ЗРЕЛОСТИ ПРАВОВОЙ КУЛЬТУРЫ ЛЮДЕЙ: ПРОБЛЕМЫ И СУЖДЕНИЙ.....	257
Ақныяр Д., Құранбек Ә.А., Әбжапарова Л. ҚАЗАҚСТАН-ТҮРКИЯ ҚАТЫНАСТАРЫНЫҢ ТАРИХИ БАЙЛАНЫСТАРЫ МЕН ҚАЛЫПТАСУ НЕГІЗДЕРІ.....	261
Байғабатова Н.К., Ашимова Д.И. РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ДИАСПОРАСЫНЫҢ ЭТНОМӘДЕНИ БІРЕГЕЙЛІГІН ЗЕРТТЕУ ҚАЖЕТТІЛІГІ.....	265
Бекбаева М. РОЛЬ ПРАВОВОЙ КУЛЬТУРЫ В МОДЕРНИЗАЦИИ ОБЩЕСТВЕННОГО СОЗНАНИЯ.....	268
Дайрабаева Г.Б., Малдыбек А.Ж. СОХРАНЕНИЕ НАЦИОНАЛЬНОГО КОДА – НЕПРЕРЫВНОЕ УСЛОВИЕ ДУХОВНОГО ВОЗРОЖДЕНИЯ.....	271
Нұрғалиев Қ.Т., Аликбаева Ж.Б. ҚАЛЫПТАСҚАН МЕМЛЕКЕТТІҢ ЖАҢА БАҒЫТЫ «МӨҢГІЛІК ЕЛ» ҰЛТТЫҚ ИДЕЯСЫ.....	274
Жұнуспасев Ж.Е. АЗАМАТТЫҚ ҚОҒАМДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУДА ҮКІМЕТТІК ЕМЕС ҰЙЫМДАРДЫҢ РОЛІ.....	277
Нарбаев Б. ПРАВОВАЯ КУЛЬТУРА КАЗАХСТАНА: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМЫ.....	281
Қаражанова Ж.Қ. СЕРІКТЕСІТІК ПЕН СЕНІМДІЛІК НЕГІЗІНДЕГІ ҚАЗАҚСТАН-ҚЫТАЙ ҰНЫТЫМАҚТАСТЫҒЫНЫҢ БАСЫМДЫҚТАРЫ.....	283
Абишев Н.А., Мамилина С.К. ВЗАИМОСВЯЗИ ПОДГОТОВКИ И ПЕРЕПОДГОТОВКИ КАДРОВ В УРОВНЕВОЙ СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ.....	288
Качев Д.А. МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ИССЛЕДОВАНИЮ ДУХОВНОСТИ: ДИАЛЕКТИКА И ФЕНОМЕН ДУПЛИКАЦИИ.....	292
Мацюк Д.А. ЦЕННОСТЬ МЕЖНАЦИОНАЛЬНОГО СОГЛАСИЯ В КАЗАХСТАНЕ В КОНТЕКСТЕ МОДЕРНИЗАЦИИ ОБЩЕСТВЕННОГО СОЗНАНИЯ.....	297
Tastemirova A., Ryskiewa A.A. SUCCESSFUL AND EFFECTIVE PROFESSIONAL ACTIVITY THROUGH DEVELOPING PROFESSIONAL COMPETENCE.....	301
Құдайбергенов С.Е., Исмагамбетова З.Н. МӘДЕНИ МҰРАНЫ САҚТАУДАҒЫ МУЗЕЙДІҢ ҚЫЗМЕТІ.....	304
Alpysbayeva A.E. USE OF PHRASEOLOGIES IN FLT.....	307
Балабекұлы Д., Жаримбетова Р.Н. ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ АҚПАРАТТЫҚ КЕҢІСТІГІН ҚОРҒАУДАҒЫ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕР.....	309
Паридинова Б.Ж. БОЛАШАҚ МҰҒАЛІМДЕРДІҢ РУХАНИ ДҮНИЕТАНЫМЫ ТҮСІНІГІ.....	312
Құдайбергенова Н.Ж. РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ АЯСЫНДАҒЫ МӘДЕНИЕТТЕР СҰХБАТТАСТЫҒЫ.....	317
Молдағалиев Б.Е., Рахметова Ж.А. РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ ЖӘНЕ ШЫҒЫС ПЕН БАТЫСТЫҢ ӨРКЕНИЕТТІК СҰХБАТЫ.....	319